

УДК 39+069.8](092)

ЧИБИРАК СВИТЛАНА

кандидат історичних наук, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5580-7210>

CHYBYRAK SVITLANA

a Ph.D. in History, an associate professor at Department of Museum Studies, Monument Studies and Information and Analytical Activities of the Lesya Ukrainka East European National University. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5580-7210>

МИРОШНИЧЕНКО-ГУСАК ЛЮДМИЛА

кандидат історичних наук, завідувач науково-експозиційного відділу етнографії та народних промислів Волинського краєзнавчого музею. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3515-6481>

MIROSHNYCHENKO-HUSAK LIUDMYLA

a Ph.D. in History, a head of the Research and Expository Department of Ethnography and Folk Crafts of the Volyn Regional Studies Museum. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3515-6481>

Бібліографічний опис:

Чибирак, С., Мірошниченко-Гусак, Л. Алла Дмитренко – педагог, етнолог, краєзнавець, музейник-експозиціонер. *Народна творчість та етнологія*, 5/6 (387/388), 113–119.

Chybyrak, S., Miroshnychenko-Husak, L. (2020) Alla Dmytrenko, An Educator, Ethnologist, Regional Ethnographer, and Museum Exhibitor (On the Occasion of Her 60th Birthday Anniversary). *Folk Art and Ethnology*, 5/6 (387/388), 113–119.

АЛЛА ДМИТРЕНКО – ПЕДАГОГ, ЕТНОЛОГ, КРАЄЗНАВЕЦЬ, МУЗЕЙНИК-ЕКСПОЗИЦІОНЕР (до 60-річчя від дня народження)

Анотація / Abstract

У статті вперше висвітлено наукову діяльність Алли Дмитренко в галузі етнології, краєзнавства та музеєзнавства. Акцентовано увагу на важливості вивчення дослідницею регіональної специфіки традиційно-побутової культури волинян та поліщуків як складової частини української етнокультури. Проаналізовано її роботу як педагога – керівника секції «Етнографія» Волинської обласної Малої академії наук та доцента кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Простежено внесок Алли Дмитренко у розбудову музейної мережі Волині. З'ясовано її роль у комплектуванні, збереженні та актуалізації пам'яток матеріальної культури українців. Показано співпрацю дослідниці з Волинським краєзнавчим музеєм, історія якого стала об'єктом її наукових зацікавлень, а етнографічна колекція – основою для виставкових та науково-дослідних проєктів. Розглянуто діяльність Алли Дмитренко як етнолог-практика, вказано на її експедицій-

ний досвід та його важливість для науки. Зазначено внесок дослідниці у вивчення та збереження елементів нематеріальної культурної спадщини.

Ключові слова: етнологія, краєзнавство, музейна справа, матеріальна і нематеріальна культурна спадщина, експедиція, музейна експозиція.

The article covers for the first time Alla Dmytrenko's scientific activity in the field of ethnology, regional ethnography and museum studies. An emphasis is placed on the importance of the researcher's studying the regional specifics of traditional and everyday culture of Volynians and Polishchuks as a component of the Ukrainian ethno-culture. There is an analysis of her work as a teacher – the head of the *Ethnography* section of the Volyn Regional Minor Academy of Sciences of Ukraine, as well as an associate professor at the Department of Museum Studies, Monument Studies and Information and Analytical Activities of the Lesya Ukrainka East European National University. There is also a comprehension of Alla Dmytrenko's contribution to the development of the Volyn museum network, and a clarification of her role in the acquisition, preservation and updating of monuments of Ukrainians' material culture. Shown is her collaboration with the Volyn Regional Studies Museum, the history of which has become the object of her scientific interests, with its ethnographic collection being the basis for her exhibition and research projects. The activity of Alla Dmytrenko as an ethnologist-practitioner is considered, and her expeditionary experience and the latter's importance for science are pointed out. The contribution of the researcher to studying and preserving elements of intangible cultural heritage is noted.

Keywords: ethnology, regional ethnography, museology, tangible and intangible cultural heritages, expedition, museum exposition.

Алла Адамівна Дмитренко – український науковець, автор близько 300 наукових праць [1], етнолог, педагог, кандидат історичних наук, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Народилася Алла Дмитренко 20 квітня 1960 року у с. Світязь Шацького району Волинської області. У 1977 році закінчила Світязьку середню школу та продовжила навчання у Луцькому державному педагогічному інституті імені Лесі Українки за спеціальністю «Вчитель історії, суспільствознавства», де, завершивши навчання, залишила працювати [14, с. 110].

Із листопада 1983 року до листопада 1986-го вона навчалася в аспірантурі Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені М. Т. Рильського АН УРСР, водночас продовжувала працювати в Луцькому державному педагогічному інституті імені Лесі Українки. У 2000 році успішно захистила дисертацію на здобуття ступеня кандидата історичних наук за темою «Традиційні промисли українців Західного Полісся в другій половині XIX – 30-х років XX ст.» під керівництвом відомого етнолога, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри етнології та

краєзнавства Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка Валентини Борисенко [14, с. 110].

Із 2004 року Алла Дмитренко працювала на посаді доцента кафедри археології і джерелознавства Волинського (з 2012 р. – Східноєвропейського) державного (з 2007 р. – національного) університету імені Лесі Українки. Вона стала однією з ініціаторів відкриття на історичному факультеті (нині – факультет історії, політології та національної безпеки) Волинського національного університету імені Лесі Українки спеціальності «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури» (з 2015 р. – «Музеєзнавство, пам'яткознавство»). У 2008 році створено кафедру документознавства і музейної справи, де від часу її заснування й дотепер працює дослідниця (з 28.05.2020 р. кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності).

Алла Дмитренко розробила низку навчально-методичних програм з курсів: «Українська етнографія», «Основи атрибуції та експертизи об'єктів культурної спадщини», «Історія матеріальної культури», «Історія музеїв науки і техніки», «Атрибуція та експертиза пам'яток науки і техніки», «Історія одягу і моди», «Музейні центри світу», «Атрибуція та експертиза

творів мистецтва», «Атрибуція та експертиза етнографічних пам'яток», «Народна архітектура України», «Декоративно-вжиткове мистецтво України» та ін. У 2017 році вона уклала навчально-методичний комплекс «Атрибуція традиційного натільного одягу українців» [2], розрахований на студентів III курсу історичного факультету (спеціальність 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури») і на музейних працівників. У ньому подано основні атрибутивні ознаки чоловічих і жіночих традиційних сорочок, наведено приклади заповнення паспортів цього виду пам'яток народної культури. Також ювілярка – автор розділу «Присвоювальні форми промислів» в навчальному посібнику «Українська етнологія» (2007), що розрахований на студентів, викладачів, науковців та всіх зацікавлених українською культурою [7].

Для привернення уваги до важливості вивчення курсу «Українська етнологія» у системі закладів вищої освіти Алла Дмитренко підготувала цикл відеолекцій «Українська етнографія», до якого увійшли теми: «Землеробство», «Тваринництво», «Звичаєво-обрядові дії, пов'язані з домашніми тваринами», «Мисливство», «Рибальство», «Бджільництво», «Збиральництво», «Харчування», «Житло», «Вбрання», «Родинна обрядовість», «Сімейний устрій», «Культ предків», «Календарна обрядовість», «Етнічна територія». Вони розміщені у вільному доступі на YouTube [1, с. 23–26].

Від часу створення Волинської обласної Малої академії наук у 1992 і до 2013 року Алла Дмитренко очолювала секцію «Етнографія». Під її керівництвом підготовлено чимало учнівських досліджень з різних етнологічних тем. Зокрема, п'ятнадцять із них високо оцінили члени журі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт. Значна частина її вихованців продовжила вивчення власної історії та культури, реалізувала себе на науковій ниві.

За плідну роботу з національного виховання та залучення до науково-дослідниць-

кої діяльності дітей, учнівської та студентської молоді Аллу Дмитренко відзначено низкою грамот, нагород та відзнак, зокрема, Почесною грамотою МОН України (1997), знаками «Відмінник освіти України» (2002) та «Антон Макаренко» (2008).

Як фахівець із вивчення проблем традиційних привласнювальних форм господарства (збиральництва, бджільництва, мисливства і рибальства) Алла Дмитренко була запрошена до низки комплексних історико-етнографічних експедицій Центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (2005 р. – Лугинський р-н Житомирської обл., 2006 р. – Рокитнівський р-н Рівненської обл.; 2008 р. – Сарненський і Дубровицький р-ни Рівненської обл.; 2009 р. – Володимирецький р-н Рівненської обл.; 2010 р. – Зарічненський р-н Рівненської обл.; 2011 р. – Ємільченський р-н Житомирської обл.; 2012 р. – Камінь-Каширський р-н Волинської обл.; 2012 р. – Володарський, Васильківський та Білоцерківський р-ни Київської обл.; 2013 р. – Березнівський р-н Рівненської обл.). Нині вона є співробітником цього центру (за сумісництвом) та входить до його вченої ради.

Здобутий досвід проведення комплексних польових досліджень Алла Дмитренко застосувала під час організації і проведення етнографічних та історико-краєзнавчих практик студентів історичного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки у формі експедицій, що мали на меті сформуванню у них фахові знання. Під керівництвом та за участю Алли Дмитренко експедиції здійснені в Шацький (2008, 2009 та 2013 рр.), Камінь-Каширський (2010 та 2014 рр.), Ратнівський (2011) р-ни Волинської обл. Польові матеріали з різних аспектів традиційно-побутової культури українців, зібрані під час цих експедицій, стали основою для формування архіву Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки та частково увійшли до праці «Етнографічний образ сучас-

ної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів» [13]. Це багатомне видання Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського дає можливість простежити локальні відмінності, ознайомитися з мало відомими широкому загалу явищами традиційної культури й побуту українців. У ньому представлений великий масив польових етнографічних матеріалів з різних історико-етнографічних регіонів України, зокрема Волині та Волинського Полісся.

Алла Дмитренко – авторка наукових публікацій в українських та зарубіжних виданнях, співавторка колективного монографічного видання «Західне Полісся: історія та культура» (2012) [12], етнологічного видання «Народна культура українців: життєвий цикл людини: історико-етнологічне дослідження : у 5 т.» (т. 3 – 2012 р.; т. 4 – 2013 р.) [3; 9–11], альбомного видання «Ostatni bartnicy Europy którch spotkałem, Krzysztof Hejke» [15].

Дослідниця активно бере участь у конференціях, круглих столах та наукових семінарах, зокрема й за кордоном: VIII Міжнародній науково-практичній конференції (7–8 вересня 2017 р., м. Мінськ), Міжнародному конгресі дослідників Білорусі (м. Варшава, 2017 р.; м. Вільнюс, 2019 р.) та ін. Вона – багаторічний член Волинської обласної організації Національної спілки краєзнавців України та учасниця більшості її краєзнавчих конференцій.

Краєзнавча тематика широко представлена у статтях, присвячених історії та культурі окремих населених пунктів, відомим особистостям краю, проблемам традиційно-побутової культури [1]. У низці публікацій висвітлено роль знаного фольклориста та музейника Олекси Ошуркевича у вивченні духовної культури та розвитку музейної мережі Волині. Окремі праці Алли Дмитренко присвячено краєзнавцю Олександрі Кондратович, яка зафіксувала весільний обряд, календарну та родинну обрядовість Волинського Полісся, здійснила розвідки з історії населених пунктів Камінь-

Каширщини. Також дослідниця підготувала статті про багаторічного головного зберігача фондів Волинського краєзнавчого музею Наталію Пушкар і висвітлила її діяльність у царині музейництва Волині.

Вагомий внесок Алли Дмитренко у розбудову етнографічного музейництва Волині та формування Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. У 90-х роках ХХ ст. створити та налагодити діяльність музею при закладі вищої освіти було складно. Завдяки ініціативі завідувача кафедри археології та джерелознавства професора Михайла Кучинка і доцента Алли Дмитренко, а також за сприяння керівництва університету у липні 1996 року було оформлено першу етнографічну експозицію. Спочатку вона діяла як Кабінет етнографії Волині та Полісся. У 2002–2008 роках етнографічна збірка стала частиною Музею археології Волинського державного університету імені Лесі Українки. І лише 18 листопада 2008 року створено самостійний Музей етнографії Волині та Полісся при Волинському (Східноєвропейському) національному університеті імені Лесі Українки, а в грудні 2010 року його зареєструвало Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації.

Наказом ректора Аллу Дмитренко було призначено керівницею музею на громадських засадах. Дослідниця запропонувала власну наукову концепцію експозиції музею та підготувала тематико-структурний план [6]. Наступним етапом стала спільна робота Алли Дмитренко з викладачами Інституту мистецтв (структурної частини університету) та науковцями Волинського краєзнавчого музею щодо розробки художнього проекту музею, у результаті якої підготовлено художній проект та монтажні листи. З березня 2011 до травня 2017 року було введено до штатного розпису посаду завідувача музею. Та Алла Дмитренко й далі курує роботу закладу. Вона здійснює наукову атрибуцію етнографічних предметів, поповнює

фондову збірку музею, проводить заходи із популяризації матеріальної та духовної культурної спадщини. За її допомогою організують виставки, тематичні заходи, лекторії тощо. Діяльність Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки та його значення у підготовці фахівців зі спеціальності «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури» дослідниця висвітлила у шістнадцяти статтях [1]. Особливої уваги заслуговують публікації, присвячені проблемі атрибуції пам'яток народної культури (димленій кераміці; традиційним жіночим та чоловічим сорочкам; спідницям; рушникам).

Під час створення експозиції Музею бджільництва у с. Баїв Луцького району Волинської обл. Алла Дмитренко стала науковим консультантом цього проекту [5]. Вона підготувала тематико-структурний план [8], опрацювала збірку та надала рекомендації щодо наукового представлення музейних предметів в експозиції.

Багато років Алла Дмитренко співпрацює з Волинським краєзнавчим музеєм. Вона – активна учасниця різноманітних музейних заходів, член журі музейних конкурсів, спікер різних науково-просвітницьких програм, кураторка окремих студентських практик, проведених на базі цього музею. Питання історії становлення музейної установи, її значення для суспільства, вивчення фондкових збірок, внесок наукових співробітників у музейну справу авторка висвітлила у близько двадцяти статтях [1]. Зазначимо, що єдиної колекції етнографічних пам'яток у Волинському краєзнавчому музеї немає, а тому її опрацювання Аллою Дмитренко допомогло показати важливість цілісного підходу до вивчення етнографічних предметів музейної збірки та залучити їх до наукового обігу. На окрему увагу заслуговують публікації про предметний склад етнографічної колекції міжвоєнного періоду, збірку кераміки, традиційного вбрання, предметів бджільництва, рибальства, мисливства і збиральництва.

Ще одним напрямом співпраці дослідниці та музейної установи є організація виставково-експозиційної діяльності. Зокрема, 2015 року було відкрито виставку «Волинське Полісся», яка репрезентувала етнографічні артефакти, зібрані під час польових досліджень та студентських практик під керівництвом Алли Дмитренко. У 2017 році дослідниця була науковим консультантом виставки «Традиційні чоловічі сорочки Волині та Полісся» і взяла участь у її відкритті, що відбулося під час роботи П'ятої Волинської обласної науково-етнографічної конференції «Етнографічне музейництво в Україні і на Волині». Результатом плідної роботи на ниві музейної справи стало видання Аллою Дмитренко у 2020 році збірника статей «Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники» [4], де зібрані найкращі напрацювання дослідниці.

Як бачимо, науковий доробок Алли Дмитренко є різноплановим та стосується науково-педагогічних, етнологічних, краєзнавчих та музеєзнавчих проблем. Багаторічна педагогічна праця Алли Дмитренко дозволила сформувати науковий осередок з етнологічних питань серед учнівської молоді – учасників Малої академії наук та факультативних занять закладів середньої освіти Волинської обл. Чимало з них продовжили свою наукову працю, будучи студентами, а окремі – здобули наукові ступені. Її педагогічний досвід, високий науково-методичний рівень подачі навчальних матеріалів сприяють формуванню у студентів спеціальності «Музеєзнавство, пам'яткознавство» низки фахових знань, потрібних для подальшої трудової діяльності.

Алла Дмитренко однією з перших розпочала професійне вивчення двох історико-етнографічних регіонів – Волині і Полісся. Коло її наукових інтересів охоплює проблеми присвоєвальних форм промислів, традиційного вбрання, календарної та родинної обрядовості, етнографічного музейництва та персоналій. Завдяки її роботі до наукового обігу потрапило чимало польових матеріалів, нових відомостей із зазначених регіонів про традиційну культуру волинян та поліщуків. Окремо

варто наголосити на важливості фіксації нею такого архаїчного елементу культури, як ягідні пісні та примовки до ягід, що побутували на Поліссі, і розробці авторської класифікації рибальських пристосувань. Більшість її досліджень було представлено для широкого загалу на наукових, краєзнавчих конференціях, круглих столах та семінарах.

Поряд з іншими українськими дослідниками та практиками Алла Дмитренко доклала значних зусиль для збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини, зокрема, щодо внесення бортництва у Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України.

Завдяки зусиллям Алли Дмитренко на Волині постало дві музейні установи – Музей етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки та Музей бджільництва у с. Баїв Луцького району Волинської області.

Алла Дмитренко продовжує активно збирати, досліджувати і популяризувати традиційно-побутову культуру волинян і поліщуків та історію краю; вивчати музейні збірки; піклуватися про збереження культурних пам'яток. Її науковий доробок є цінним джерелом для етнологів, краєзнавців, істориків.

Список використаних джерел

1. Алла Адамівна Дмитренко : біобібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. І. П. Сидорук, Т. Ю. Гула ; упоряд. А. А. Дмитренко. Луцьк, 2020. 118 с. (Серія «Біобібліографія вчених Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки»).
2. Атрибуція натільного одягу українців (за збірками Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки та Волинського краєзнавчого музею) : Навчально-методичний комплекс для студентів 3 курсу історичного факультету, спеціальність 6.020103 «Музейна справа і охорона пам'яток історії та культури» та музейних працівників» / уклад. А. А. Дмитренко. Луцьк : Терен, 2017. 122 с.
3. Дмитренко А. Жіночі трудові спеціалізації: збіральництво. *Народна культура українців: життєвий цикл людини : історико-етнологічне дослідження* : у 5 т. / за наук. ред. М. Гримич. Київ : Дуліби, 2012. Т. 3 : Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. С. 20–51.
4. Дмитренко А. Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники : збірник статей. Луцьк : Терен, 2020. 348 с.
5. Дмитренко А. Музей бджільництва Волині у с. Баїв Луцького району. *І Волинські обласні краєзнавчі читання, присвячені пам'яті Григорія Гуртового* : наук. зб. / упоряд. А. Силюк. Луцьк, 2014. С. 130–133. URL : <https://drive.google.com/file/d/0B6-BGvhj7XhebkZtR2hyejlGSEU/view>.
6. Дмитренко А. Музей етнографії Волині і Полісся при ВНУ імені Лесі Українки: тематико-структурний план побудови експозиції музею. *Волинський музейний вісник*. 2010. Вип. 2. С. 18–22.
7. Дмитренко А. Присвоювальні форми промыслів. *Українська етнологія : навч. посіб.* / за ред. В. Борисенко. Київ : Либідь, 2007. С. 106–122.
8. Дмитренко А. Тематико-структурний план побудови експозиції Музею волинського бджільництва. *Волинський музейний вісник : наук. зб.* Луцьк, 2014. Вип. 6. С. 225–229. URL : http://volyn-kray-mus.at.ua/publ/vidannja/volinskij_muzejnij_visnik_nauk_zb_vip_6/4-1-0-240 (дата звернення: 23.06.2020).
9. Дмитренко А. Традиційні чоловічі промысли: бджільництво (на матеріалах Українського Полісся). *Народна культура українців: життєвий цикл людини : історико-етнологічне дослідження* : у 5 т. / за наук. ред. М. Гримич. Київ, 2013. Т. 4 : Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. С. 135–159.
10. Дмитренко А. Традиційні чоловічі промысли: мисливство (на матеріалах Українського Полісся). *Народна культура українців: життєвий цикл людини : історико-етнологічне дослідження* : у 5 т. / за наук. ред. М. Гримич. Київ, 2013. Т. 4 : Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. С. 201–223.
11. Дмитренко А. Традиційні чоловічі промысли: рибальство (на матеріалах Полісся). *Народна культура українців: життєвий цикл людини : історико-етнологічне дослідження* : у 5 т. / за наук. ред. М. Гримич. Київ, 2013. Т. 4 : Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. С. 180–200.
12. Дмитренко А. Традиційно-побутова культура Західного Полісся. *Західне Полісся: історія та культура* : монографія / наук. ред. В. К. Баран. Луцьк : Волин. обл. друк., 2012. С. 646–719.
13. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів. Т. 1–10 / голов. ред. Г. Скрипник ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2016, 2017. URL : http://etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1980&Itemid=461; http://etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1879&Itemid=450 (дата звернення: 15.03.2020).

14. Чибірак С., Мірошніченко-Гусак Л. 20 квітня 60 років від дня народження А. А. Дмитренко (1960) – українського етнолога. *Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2020 рік* / ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. Тернопіль : Терно-граф, 2019. С. 110–111.

15. Dmytrenko A. Bartnictwo ukraińskiego Polesia. *Ostatni bartnicy Europy których spotkałem, Krzysztof Hejke* / red. i opracowanie tekstu G. Wilczyńska. Warszawa : Sąddecki bartnik ; Terra Nova, 2017. S. 209–214.

References

1. SYDORUK, I., T. HULA (authors), Alla DMYTRENKO (compiler). *Dmytrenko Alla Adamivna: A Bio-Bibliographical Index*. Lesya Ukrainka East European National University's Library. Series *Bio-Bibliography of the Lesya Ukrainka East European National University's Scientists*. Lutsk: Lesya Ukrainka East European National University, 2020, 118 pp. (in Ukrainian).

2. DMYTENKO, Alla (compiler). *Attribution of Ukrainians' Underwear (According to the Collections of the Volyn and Polissia Ethnography Museum at the Lesya Ukrainka East European National University and the Volyn Regional Studies Museum): An Educational and Methodical Complex for Third-Year Students of the History Faculty, Speciality 6.020103 «Museology and Protection of Historical and Cultural Monuments» and Museum Workers*. Lutsk: Blackthorn, 2017, 122 pp. (in Ukrainian).

3. DMYTRENKO, Alla. Women's Labour Specializations: Gathering. In: Maryna HRYMYCH, compiler, scientific editor, preface's author, *Folk Culture of Ukrainians: A Human Life Cycle: A Historical and Ethnological Research. In Five Volumes*. Kyiv: Dulebes, 2012, vol. 3: *Maturity. Womenfolk. Female Subculture*, pp. 20–51 (in Ukrainian).

4. DMYTRENKO, Alla. *Museums: Collections, Expositions, Attribution, Museologists: Collected Articles*. Lutsk: Blackthorn, 2020, 348 pp. (in Ukrainian).

5. DMYTRENKO, Alla. Volyn Beekeeping Museum in the Village Bayiv, Lutsk District. In: Anatoliy SYLIUK, compiler, *First Volyn Regional Local Lore Readings Dedicated to the Memory of Hryhoriy Hurtovyi: A Scientific Collection*. Lutsk, 2014, pp. 130–133 [online]. Available from: <https://drive.google.com/file/d/0B6-BGvvhj7XhebkZtR2hyejIGSEU/view> (viewed: 23.06.2020) (in Ukrainian).

6. DMYTRENKO, Alla. Volyn and Polissia Ethnography Museum at the Lesya Ukrainka Volyn National University: A Thematic and Structural Plan of Arranging the Museum's Exposition. In: Anatoliy SYLIUK, compiler, *Volyn Museum Bulletin: A Scientific Collection*. Lutsk, 2010, iss. 2, pp. 18–22 (in Ukrainian).

7. DMYTRENKO, Alla. Appropriative Forms of Crafts. In: Valentyna BORYSENKO, ed., *The Ukrainian Ethnology: A Study Guide*. Kyiv: Lybid, 2007, pp. 106–122 (in Ukrainian).

8. DMYTRENKO, Alla. Thematic and Structural Plan of the Exposition of the Volyn Beekeeping Museum. In: Anatoliy SYLIUK, compiler, *Volyn Museum Bulletin: A Scientific Collection*. Lutsk, 2014, iss. 6, pp. 225–229 [online]. Available from: http://volyn-kray-mus.at.ua/publ/vidannja/volinskij_muzejnij_visnik_nauk_zb_vip_6/4-1-0-240 (viewed: 23.06.2020) (in Ukrainian).

9. DMYTRENKO, Alla. Traditional Men's Crafts: Beekeeping (On the Materials of Ukrainian Polissia). In: Maryna HRYMYCH, compiler, scientific editor, preface's author, *Folk Culture of Ukrainians: A Human Life Cycle: A Historical and Ethnological Research. In Five Volumes*. Kyiv, 2013, vol. 4: *Maturity. Men. Male Subculture*, pp. 135–159 (in Ukrainian).

10. DMYTRENKO, Alla. Traditional Men's Crafts: Hunting (On the Materials of Ukrainian Polissia). In: Maryna HRYMYCH, compiler, scientific editor, preface's author, *Folk Culture of Ukrainians: A Human Life Cycle: A Historical and Ethnological Research. In Five Volumes*. Kyiv, 2013, vol. 4: *Maturity. Men. Male Subculture*, pp. 201–223 (in Ukrainian).

11. DMYTRENKO, Alla. Traditional Men's Crafts: Fishing (On the Materials of Polissia). In: Maryna HRYMYCH, compiler, scientific editor, preface's author, *Folk Culture of Ukrainians: A Human Life Cycle: A Historical and Ethnological Research. In Five Volumes*. Kyiv, 2013, vol. 4: *Maturity. Men. Male Subculture*, pp. 180–200 (in Ukrainian).

12. DMYTRENKO, Alla. Traditional and Everyday Culture of Western Polissia. In: Volodymyr BARAN, scientific editor, *Western Polissia: History and Culture: A Monograph*. Lutsk: Volyn Regional Printing House, 2012, pp. 646–719 (in Ukrainian).

13. SKRYPNYK, Hanna (ed.-in-chief). *An Ethnographic Image of Modern Ukraine: A Corpus of Expeditionary Materials of Folklore and Ethnographic Studies. Volumes 1–10*. NAS of Ukraine; M. Rytskyi IASFE. Vol. 6: *Calendar Rituals*. Kyiv, 2016, 400 pp.; Vol. 7: *Economic Occupations, Handicrafts, and Trades*. Kyiv, 2017, 496 pp. [online]. Available from: http://etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1980&Itemid=461; http://etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1879&Itemid=450 (accessed: March 15, 2020) (in Ukrainian).

14. CHYBYRAK, Svitlana, Liudmyla MIROSHNYCHENKO-HUSAK. April 20 Marks the 60 Anniversary of Birthday of the Ukrainian Female Ethnologist Alla Dmytrenko (Born 1960). In: *A Calendar of Significant and Memorable Dates of Volyn for 2020*. Edited and compiled by Yevheniya KOVALCHUK, Alla PONAHAJBA. Ternopil: Terno-hraf, 2019, pp. 110–111 (in Ukrainian).

15. DMYTRENKO, Alla. Bartnictwo ukraińskiego Polesia [Wild Bee-Keeping in Ukrainian Polissia]. In: *Ostatni bartnicy Europy których spotkałem, Krzysztof Hejke* [Krzysztof Hejke. The Last Wild Beekeeper of Europe I Have Met]. Edited by Gabriela WILCZYŃSKA. Warsaw: Sąddecki bartnik; Terra Nova, 2017, pp. 209–214 (in Polish).